

Asia: VN/35773/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yrityksille myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomalainen kuvataide on korkeatasoista ja kansainvälisesti kiinnostavaa. Kansainvälisen toiminnan ja taideviennin tukeminen edistää suomalaisen nykyaiteen näkyvyyttä ja myös kaupallista menekkiä ulkomailla.

Suomessa on kourallinen taidegallerioita, joilla on resursseja sekä pääsy osallistumaan merkittäville kansainvälisille taidemessuille. Niiden työ muodostaa kuitenkin hyvin merkittävän osuuden suomalaisen nykyaiteen kaupallisesta viennistä, joka on elintärkeää suomalaiselle kuvataiteelle. Taidemessuille täytyy hakea mukaan, ja harvoin samoille messuille osallistuu samalla kertaa useita (varsinkaan neljää) suomalaisgalleriaa.

Suurin tarve on alalla yhteisesti tunnistettu tarve sovittaa yhteen messurahoitusta säätelevän asetuksen 3 § 1 kohta: ”Yhteishankkeella tarkoitetaan yritysten yhdessä toteuttamaa hanketta, joka voi sisältää yksittäisen tapahtuman tai ajallisesti laajemman tapahtumakokonaisuuden ja johon osallistuu vähintään neljä yritystä, jollei hankkeen luonteesta muuta johdu”. Taidealalla harvoin yksittäisille messuille pääsee osallistumaan samanaikaisesti useita suomalaisia gallerioita, joten tärkeintä kuvataideviennin osalta on purkaa asetuksesta neljän yrityksen vaatimus.

Tämän vuoksi mielestämme asetuksessa on erityisen tärkeää mahdollistaa yksittäiselle yritykselle, kuten gallerialle, avustuksen hakeminen ja saaminen yksittäisenä yrityksenä yritysyörymän sijaan. Tätä poikkeusta on erinomaisessa yhteistyössä jo hyödynnetty yhdessä Business Finlandin kanssa, mikä on merkittävästi edesauttanut taidegallerioiden pääsyä taidemessuille ja sitä kautta suomalaisen nykyaiteen vientiä. Vientiä harjoittavien toimialojen erityispiirteet olisi hyvä huomioida jatkossa myös asetuksessa. On hyvin tärkeää, että jatkossakin Exhibition Explorer -rahoitusta voidaan kuvataidealan erityispiirteiden vuoksi myöntää yksittäisen yrityksen messuosallistumiseen.

On tärkeää huolehtia, että asetus ja sen kautta Business Finlandin messuavustukset palvelevat myös taidevientiä. Kulttuuriviennin vauhdittamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että alojen erityispiirteiden edellytykset ja mahdolliset esteet ratkotaan siten, että niiden valtava potentiaali saadaan hyödynnettyä. Esimerkiksi Tanskassa messuavustusta jaetaan myös taidevientiin, mikä on osaltaan johtanut tanskalaisen nykytaiteen rajuun kansainväliseen (taloudelliseenkin) menestykseen.

Jotkin taidemessuille osallistuvat taidegalleriat ovat yhdistyspohjaisia, mikä tällä hetkellä sulkee ne pois Business Finlandin messutukien piiristä. Olisi hyvä harkita, olisiko myös tämän hakukriteerin kohdalla mahdollista tehdä toimialakohtaisiin erityispiirteisiin liittyvää poikkeusta.

Nykytaiteen kentällä kulttuurivienti tapahtuu kansainvälisissä nykytaidetapahtumissa (biennaalit ja museonäyttelyt) sekä taidemessuilla. Taidemessuilla taidegalleriat edustavat taiteilijaa ja myyvät tämän teoksia. Kansainvälisille taidemessuille osallistumisesta seuraa myyntiä, näkyvyyttä ja verkostoja, joilla voi olla kustannuksiin nähden moninkertainen vaikutus gallerioiden talouteen ja niiden edustamien taiteilijoiden uraan. Kaupalliset taidemarkkinat ovat Suomessa pienet, ja mahdollisuus ulottaa myyntitoiminta kansainvälisille markkinoille on monelle gallerialle korvaamaton. Päästäkseen näytteilleasettajaksi kiinnostavalle kansainväliselle taidemessulle gallerian on täytettävä tietyt kriteerit: riittävä kansainvälinen tunnettuus, korkea taiteilijoiden arvo, uskottava brändi. Tunnettuuden rakentaminen on pitkäjänteistä työtä.

Samalla osallistuminen kansainvälisille taidemessuille on kallista ja kilpailtua, ja suuri taloudellinen riski suomalaiselle gallerialle. Kokonaiskustannukset osallistumismaksuineen, teosten kuljetuksineen ja matkustuskuluineen ovat messuista ja maasta riippuen noin 30 000–60 000 euroa. Siksi Business Finlandin messutuet ovat myös suomalaisille taidegallerioille erittäin tärkeä lisärahoituksen muoto.

Kuosmanen Rosa
Frame Finland